

Mr. sc. Maja Proso
asistentica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

OSIGURANJE PROFESIONALNE ODGOVORNOSTI MENADŽERA U SPORTU S POSEBNIM OSVRTOM NA POSREDNIKE U TRANSFERIMA NOGOMETNIH IGRAČA

UDK: 796:368

Pregledni znanstveni rad

Primljeno: 25.07.2011.

U sve većem broju profesionalnih djelatnosti osiguranje od profesionalne odgovornosti je obvezno. Profesionalna odgovornost predstavlja rizik koji može nastati za određenog osiguranika ili pak cijelu grupu osiguranika (pripadnika određene profesije), a proizlazi upravo iz bavljenja određenim zanimanjem, profesijom. I šport je u suvremenom društvu postao visokoprofitabilna poslovna aktivnost. Usljed toga otvorena su mnoga pitanja koja spadaju u pravno područje, i sve više javlja se i potreba za iznalaženjem novih vrsta obligacionih i trgovačkih ugovora u športu, za specifičnim reguliranjem kaznene i posebice odštetne odgovornosti u športu. Posebice se ukazuje zanimljivim i specifičnim položaj menadžera u športu, a pogotvo, u našim domaćim prilikama, osobama koje se bave poredovanjem u transferima nogometnih igrača. U radu osvrnut ćemo se na osnovne smjernice športskog osiguranja, pravnog položaja menadžera u športu, njihove profesionalne odgovornosti te osiguranja od profesionalne odgovornosti istih, uz osvrtno na posrednike prilikom transfera nogometnih igrača, kao što ćemo se osvrnuti i na neke recentnije primjere sudske prakse koja rasvjetljava pravne „nedoumice“ tog pravnog područja. Osim što ćemo naglasiti „de lege lata“ osnovne elemente pravnog insituta osiguranja od profesionalne odgovornosti menadžera u športu, iskazat ćemo i naš stav „de lege ferenda“ o tome kako bi se pravni položaj ove kategorije pravnih subjekata poboljšao.

Ključne riječi: *športsko osiguranje, osiguranje od profesionalne odgovornosti, menadžer u športu, posrednik prilikom transfera nogometnih igrača*

1. UVODNE NAPOMENE

U sve većem broju profesionalnih djelatnosti osiguranje od profesionalne odgovornosti je obvezno. Obveza sklapanja ugovora o osiguranju (police) propisuje se posebnim zakonom za pojedinu djelatnost. Sukladno hrvatskom zakonodavstvu, osiguranje od profesionalne odgovornosti obvezno je za određene djelatnosti, i to upravo kao jedan od preduvjeta za obavljanje te djelatnosti (arhitekti, odvjetnici, javni bilježnici, revizori...). Takvom regulativom se prvenstveno nastoje zaštititi osobe koje se koriste uslugama profesionalaca, budući da štete prilikom nastanka osiguranog slučaja mogu biti velike. Ovo osiguranje omogućuje oštećeniku da odštetni zahtjev uputi izravno osiguratelju, a profesionalcu da ga ispunjenje zakonske obveze naknade štete materijalno ne ugrožava i ne ometa njegovo

redovito poslovanje. Predmet ovog osiguranja je odgovornost osiguranika zbog profesionalnih pogrešaka pri obavljanju registrirane djelatnosti osiguranika i kod njega zaposlenih osoba. Osiguranje od profesionalne odgovornosti, za razliku od osiguranja od opće odgovornosti, pokriva čisto imovinsku štetu koja nije nastala ni na osobama ni na stvarima, već kao posljedica propusta – stručne pogreške. Profesionalna odgovornost predstavlja rizik koji može nastati za određenog osiguranika ili pak cijelu grupu osiguranika (pripadnika određene profesije), a proizlazi upravo iz bavljenja određenim zanimanjem, profesijom. Među takvima posebno mjesto zauzima osiguranje odgovornosti tzv. slobodnih zanimanja. Takva su primjerice samostalna djelatnost zdravstvenih djelatnika, veterinara, odvjetnika, javnih bilježnika, revizora, inženjera, arhitekata, novinara, dramskih djelatnika, poreznih savjetnika, tumača, prevoditelja, turističkih djelatnika i niz drugih djelatnosti.¹ Osnovne su im karakteristike visoka profesionalnost, obveza djelovanja za opće dobro, stroga samokontrola, i djelovanje na vlastitu odgovornost. Građanskopravna odgovornost profesionalaca je samo jedan od mogućih vidova njegove odgovornosti.² U Hrvatskoj, uz ponovno uspostavljanje slobodnih zanimanja koja su postojala od ranije, ali su desetljećima bila zanemarena, uvela su se i nova, dosad nepostojeća slobodna zanimanja. Za neka od njih, kao što je slučaj s javnim bilježnicima i odvjetnicima, uvedena je i zakonska obveza osiguranja.³

Šport je u suvremenom društvu postao visokoprofitabilna poslovna aktivnost. Usljed toga su otvorena mnoga pitanja koja spadaju u pravno područje, a sve više javlja se i potreba za iznalaženjem novih vrsta obligacionih i trgovačkih ugovora u športu, za specifičnim reguliranjem kaznene i posebice odštetne odgovornosti u športu. Danas se odnosi u športu ne mogu zamisliti izvan i bez pravne regulative. U tom smislu športskom pravu je jedan od ciljeva i pravno uobličenje i iznalaženje rješenja za brojne suvremene probleme nastale u sportu. Sport i pravna regulativa zato su duboko povezani i isprepleteni. Razvidan je, također nedostatak pravnih analiza mnogih pravnih principa, instituta i konkretnih normativnih rješenja koja su nastala kroz aktivnost zakonodavnih organa, sudova i različitih športskih asocijacija. Stoga je potrebno upustiti se u građanskopravnu analizu instituta koji stvaraju pravne okvire športskoj djelatnosti te joj istovremeno omogućuju nesmetano odvijanje. Takav institut je osiguranje i to posebice osiguranje od profesionalne odgovornosti.

U športu u specifičnoj se situaciji nalaze, posebice, športski menadžeri⁴. Za

¹ Prema Zakonu o porezu na dohodak čl.11, st.2 t.1., Narodne Novine br. 25/95.

² Tako profesionalac može biti i kaznenopravno odgovoran, a kako je vrlo često i pripadnik raznih strukovnih profesionalnih organizacija, te ukoliko je u određenom radnom odnosu, to je moguća i stegovna odgovornost.

³ Zakon o Javnom bilježništvu, Narodne Novine br.78/93, 29/94, Zakon o odvjetništvu, Narodne Novine br. 9/94.

⁴ Kao i druge kategorije osoba koje se posredno bave sportom, kao što su sportski posrednici u transferima igrača u nogometu. Na njih se odnose i njihovu djelatnost reguliraju posebna pravila kao što je Pravilnik o o radu posrednika u transferima igrača Hrvatskog nogometnog saveza, kao i Kodeks profesionalnog ponašanja posrednika u transferima nogometnih igrača.. Kod nas osiguranje od odgovornosti u sportu

njih je upravo esencijalno da imaju sklopljeno sportsko osiguranje od profesionalne odgovornosti.⁵ Uz pomoć osigurateljnog pokrivača, barem djelomično, menadžer se osigurava od financijskih prijetnji (mogućeg sudskog spora i sudskih troškova) koji su povezani uz tu profesiju i odštetnu odgovornost menadžera povezane uz obavljanje poslova vezanih uz tu profesiju. Zakonodavac prilikom donošenja Zakona o športu⁶ nije, na žalost, predvidio i odredbe koje bi uređivale osiguranje u sportu, što mu je, prema mišljenju autorice velika manjkavost. Takva bi se odredba, kao što ćemo dalje u radu apostrofirati, svakako trebala naći u zakonskom tekstu koji uređuje tako značajnu djelatnost u suvremenom životu kao što je šport, a koja izravno ili neizravno uređuje pravni status izuzetno velikog broja osoba koje se profesionalno ili amaterski bave športskom aktivnošću. Posebice se ukazuje zanimljivim i specifičnim položaj menadžera u športu, a pogotvo, u našim domaćim prilikama, osobama koje se bave poredovanjem u transferima nogometnih igrača. Dalje u radu osvrnut ćemo se na osnovne smjernice športskog osiguranja, pravnog položaja menadžera u športu, njihove profesionalne odgovornosti te osiguranja od profesionalne odgovornosti istih, uz osvrt na posrednike prilikom transfera nogometnih igrača, kao što ćemo se osvrnuti i na neke recentnije primjere sudske prakse koja rasvjetljava pravne „nedoumice“ tog pravnog područja. Osim što ćemo naglasiti „de lege lata“ osnovne elemente tog pravnog instituta, iskazat ćemo i naš stav „de lege ferenda“ o tome kako bi se pravni položaj ove kategorije pravnih subjekata poboljšao.

2. OSIGURANJE U ŠPORTU

Športsko osiguranje je razgranata grana osiguranja i široki termin koji obuhvaća različita pokrivača nastanka različitih oblika štete unutar športa, koja u sebi obuhvaća niz, nazovimo ih, podgrana kojima se u svijetu bave kako osiguravajuća društva općeg tipa kao i sve više - specijalizirane osiguravajuće kuće, koje nudeći specijalizirane police sportskog osiguranja nude niže premije te osiguravaju od profesionalne ili javne civilnopravne odgovornosti do koje dolazi u svezi sa sportskim aktivnostima, bilo da se radi o profesionalnom športu ili pak o neprofesionalnom bavljenju nekom sportskom aktivnošću kao nadasve korisnim hobiem. Šport je postao iznimno lukrativa djelatnost, dosta udaljena od davnih coubertenskih olimpijskih postulata, „važno je učestvovati“. Danas je u sportu iznimno važno i zaraditi, i to dobro zaraditi, a uz takav cilj neizostavno idu i mehanizmi zaštite imovinskih interesa svih koji sudjeluju u sportskoj aktivnosti. Jedan od takvih mehanizam je i institut osiguranja u športu. Poznat je slučaj bivšeg britanskog nogometaša mlađe selekcije kluba Manchester Uniteda, Bena Colletta⁷

prvi je počeo osiguravati Allianz osiguranje. Više o osiguranju profesionalne odgovornosti nogometnih menagera vidi u: Ćurković, nav.djelo, str. 227.-228..

⁵ Anderson, G., „Foundations of professional personal training“, 2008., str. 194.-195..

⁶ Narodne novine 71/06..

⁷ Više o slučaju dostupno na internet stranici: <http://www.independent.ie/world-news/europe/exunited-trainee-wins-83645m-for-injury-1452478.html>

koji je na sudu izborio iznos od preko 4,5 milijuna funti radi dvostrukog prijeloma noge od strane igrača suparničkog kluba za vrijeme nogometne utakmice, a koja je povreda prekinula perspektivnu nogometnu karijeru indikativan je primjer koliko je danas sport postao biznis i o kakvim se vrtoglavno visokim novčanim izosima radi. Šport, prema recentnim podacima, vrijedi 3% cjelokupne svjetske trgovine i iznosi 2 % kombiniranog GNP-a 25 zemalja Europske unije.⁸

2.1 Osiguranje od profesionalne odgovornosti u športu

Osiguranje od odgovornosti jedan je od oblika imovinskog osiguranja. Njihova glavna karakteristika za razliku od osobnih osiguranja, jest da osiguranicima naknađuju gubitke koji bi ovi mogli, odnosno jesu pretrpjeli zbog ostvarenja ugovorenih osiguranih slučajeva na svojoj imovini ili materijalnim interesima osiguranika. Ugovor o osiguranju od odgovornosti specifičan je i po činjenici da pruža zaštitu dvijema stranama koje su potpuno suprotstavljene, tj. s jedne strane osobi osiguranika koji je istovremeno štetnik u odnosu na drugu osobu kojoj se pruža zaštita, tj. osobi oštećenika, kojoj je osiguranik počinio štetu na osobi ili imovini. Osiguranik-štetnik je zaštićen ugovorom na način da se je osigurao-zaštito od negativnih posljedica svoje građanske odgovornosti, a oštećenik je zaštićen na način da će mu biti naknađena pretrpljena šteta. Još jedna karakteristika ugovora o osiguranju od odgovornosti je sve zapaženija tendencija davanja ovoj vrsti osiguranja statusa obveznog osiguranja. Ovo osiguranje uglavnom pokriva opću odgovornost i odgovornost iz djelatnosti. Odnosi se na ugrožavanje imovine ili tijela treće osobe koji su prisutni prilikom obavljanja poslovnih aktivnosti. Osiguranje od odgovornosti vrijedi u slučaju kada treća strana, odnosno oštećena strana traži nadoknadu štete. Osiguratelj snosi troškove spora kao i razne druge troškove koji su nastali radi utvrđivanja odgovornosti. Osiguranje brojnih športskih rizika i to za veliki broj sudionika u športskoj djelatnosti (od igrača, trenera, managera, pomoćnog osoblja, radnog osoblja do gledatelja i trećih osoba) obavlja se kod nas u okviru ostalih imovinskih osiguranja. Danas je teško zamisliti da bi se jedna takva djelatnost kao što je šport, uz mnoštvo pristunih opasnosti i rizika koji prijete, mogla odvijati bez zaključenog ugovora o osiguranju. No, tužna je činjenica da kod nas još nije sazrijela svijet o potrebi posjedovanja takve vrste financijske zaštite ukoliko nastupe neželjene posljedice propusta ili greške prilikom obavljanja športske djelatnosti. Športaši i športske organizacije još se uvijek u najvećem broju slučajeva koriste tzv. sponzorskim ugovorima kojima osiguravatelji, zbog problema prilikom naplate premija, pribjegavaju kao protuuslugu za korištenje usluga „besplatne“ promidžbe prilikom održavanja športskih manifestacija.

⁸ Blackshaw, I., „The professional athlete-employee or entrepreneur?“ The International Sports Law Journal, July-Oct, 2006., str. 1..

3. ŠPORTSKI MENADŽERI

Bilo da se radi o visokoprofesionalnoj ili pak poluprofesionalnoj športskoj djelatnosti, uloga športskih menadžera je velika i nezaobilazna. U športu kao i ostalim profesionalnim djelatnostima menadžment predstavlja djelatnost koja je usmjerena na ispunjenje nekih ranije uspostavljenih ciljeva, a odnosi se na male i velike organizacije, profitna i neprofitna poduzeća, na proizvodnju i pružanje usluga.⁹ Športski bi se menadžment, prema nekim mišljenjima mogao definirati kao proces organiziranja i upravljanja športom ili športskom organizacijom radi ostvarivanja športskih i drugih ciljeva uz racionalno korištenje ograničenih resursa.¹⁰ Sama osoba koja se bavi menadžmentom naziva se menadžer, što je strani izraz, već poprilično udomaćen, iako u ponešto izmijenjenoj verziji. Mi ćemo ga dalje u radu koristiti, budući je i sam zakonodavac odabrao isti izraz u Zakonu o športu.

Izraz menadžer može se prevesti kao: upravitelj, posrednik, organizator, priređivač, poduzetnik, ravnatelj, direktor, rukovoditelj i slično.¹¹ Menadžer u športu bila bi, prema našem mišljenju, svaka osoba koja posjeduje specifična znanja, organizacijske sposobnosti i povećanu odgovornost, koje su joj potrebite radi postizanja određenih sportskih i poslovnih uspjeha.

Športski je menadžer Zakonom o športu svrstan u osobe u sustavu športa¹², koje se pak dijele na fizičke i pravne osobe te športska društva koja se osnivaju bez pravne osobnosti. Menadžer predstavlja jednu od fizičkih osoba pravnih subjekata hrvatskog športa, a Zakonom je definiran kao osoba je koja je prema pravilima nacionalnog saveza ovlaštena obavljati poslove posredovanja prelaska športaša iz jednoga športskog kluba u drugi športski klub.¹³ Mišljenja smo kako je ovakva zakonska definicija ove vrste pravnog subjekta u sportu manjkava i neprecizna, budući navedena funkcija i odgovornost nisu jedine djelatnosti kojima se u praksi menadžeri u športu bave. Nejasno je zašto je zakonodavac ovako bitnoj i u svakodnevnoj praksi vrlo zastupljenoj športskoj djelatnosti posvetio jednu jedinu, prilično štru zakonsku odredbu. Djelomičan razlog vidimo u činjenici kako je zakonodavac vjerojatno polazio od stava, kako su ili će pojedine športske djelatnosti i športovi biti uređeni podzakonskim strukovnim pravnim aktima. No, unatoč takvom stavu, moglo se, prema našem mišljenju postupiti na način da se u zakonski tekst unese još pokoja odredba koja bi precizirala položaj, ovlasti, prava i obveze menadžera u športu, sa supsidijarnim djelovanjem, za slučaj kada podzakonski akt o određenom pitanju ne daje odgovor ili pak izravno poziva na

⁹ Bartoluci, M., *Ekonomika i menadžment sporta*, 2. izdanje, Informator, Zagreb, 2003., str. 147..

¹⁰ Bartoluci, nav. djelo., str. 155..

¹¹ Klaić, B., *Riječnik stranih riječi*, 1978., Zagreb, Nakladni zavod MH.

¹² Osobe u sustavu športa, Članak 5. Zakona o športu: (1) Sustav športa u Republici Hrvatskoj čine: fizičke osobe, pravne osobe i školska športska društva koja se osnivaju bez pravne osobnosti. (2) Fizičke osobe u sustavu športa jesu: športaši, treneri, osobe osposobljene za rad u športu, osobe koje sudjeluju u organiziranju i vođenju športskog natjecanja (športski sudac, športski delegat i športski povjerenik) i menadžeri u športu. (3) Pravne osobe u sustavu športa su: udruge, trgovačka društva i ustanove.

¹³ Čl. 12 Zakona o športu.

primjenu općih pravila.

4. POSREDNICI U TRANSFERIMA NOGOMETNIH IGRAČA

Unutar grupe menadžera kao fizičkih osoba- pravnih subjekata hrvatskog športa, rekli smo uvodno, menadžeri u nogometu zauzimaju u športskoj praksi značajno mjesto. Prisutni su i sve češći sporovi između igrača i njihovih nogometnih „skrbnika“ koji se razrješavaju ili pred redovnim sudskim tijelima ili pak pred arbitražom FIFA-e. Takvo stanje proizlazi djelomično iz same popularnosti nogometa kao športa koji se često naziva i „najvažnija sporedna stvar na svijetu“, kao i iz činjenice da je ta vrsta športske djelatnosti iznimno lukrativna, a u hrvatskim okvirima, unatoč postojanju zakonske odredbe kao i podzakonskih akata, koji je reguliraju, još uvijek poprilično konfuzna. Gotovo svaki nogometaš ima barem jednog menadžera koji brine o njegovim interesima. Hrvatska ima stavljauci u omjer veličinu zemlje tj. broj stanovnika relativno veliki broj licenciranih nogometnih agenata, njih 49. Usporedbe radi, u Češkoj ih je 34, susjednoj nam BIH ih je 123, dok je rekorder Italija sa čak 721.¹⁴ Sami naziv ove vrste športskog subjekta je, što doprinosi općoj zbrci, u hrvatskoj teoriji i praksi neustaljen. Naime, unatoč tomu što Hrvatski nogometni savez Pravilnikom o radu posrednika u transferima igrača¹⁵ (dalje u tekstu Pravilnik) određuje uvjete pod kojima neka osoba može obavljati funkciju menadžera u sportu tj., u ovom slučaju, nogometu, kao i njihov naziv - „posrednik u transferima igrača“, u javnosti se vrlo često čuju i drugi neprecizni nazivi. Tako ih se u javnosti ponekad naziva nogometnim menadžerom, ili pak agentom što nisu posvema ispravni termini. Jedan nogometni menadžer koji se u laičkoj javnosti uglavnom smatra zastupnikom igrača, što prema svojim pravima i obvezama koji proizlaze iz takvih govora o zatupanju to i jesu, prilikom transfera igrača iz jednog u drugi klub naplaćuje se u određenom postotku iz samog ugovora koji sklapa igrač. Menadžer u nogometu, koji je sudjelovao u transferu igrača iz kluba u klub, trebao bi se, suprotno tomu, naplatiti od kluba koji igrača dovodi u svoje redove, a ne od igrača. Već iz same te činjenice jasno je da se ne radi o menadžerima već zastupnicima igrača. Da bi se barem donekle „rasčistila“ postojeća situacija, Hrvatski je nogometni savez 2001.g., ispunjavajući svoju obvezu iz st. 2. Preambule Pravilnika FIFA-e o radu posrednika u transferima igrača¹⁶, donio već spomenuti Pravilnik. Ovim pravnim

¹⁴ Prema popisu Posrednika u transferima igrača FIFA-e, po zemljama. Dostupno na internet stranici: <http://www.fifa.com/aboutfifa/federation/administration/playersagents/list.html>

¹⁵ Donesen od strane Izvršnog odbora Hrvatskog nogometnog saveza, na temelju uvodne odredbe Pravilnika o radu posrednika u transferima igrača Izvršnog odbora FIFA-e od 10. prosinca 2000. godine, na sjednici održanoj 25. kolovoza 2001.g., Dalje u tekstu Pravilnik Tekst dostupan na internet stranici: http://www.hns-cff.hr/upl/products/Pravilnik_o_radu_posrednika_u_transferima_igraca.pdf

¹⁶ Fifa's Players Agents Regulations, donesen 10.12.2001.g.,.. točka 2. Preambule Pravilnika, na originalnom tekstu glasi : 2.Each national Association is obliged to draw up it's own regulations for players' agents based on the following guidelines.Such regulations must be approved by the FIFA playres Satus Committee and incorporate teh principles mentioned below.Dostupno na internet stranici: [http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/67/03/46/playersagentsregulations\(edition2001\).pdf](http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/67/03/46/playersagentsregulations(edition2001).pdf)

aktom određuju se uvjeti pod kojima neka osoba može biti posrednik u nogometu prilikom transfera igrača iz kluba u klub unutar nacionalnog saveza (tuzemni transferi) ili pak iz jednog nacionalnog saveza u drugi (inozemni transferi).

Posrednik u transferima nogometnih igrača u Republici Hrvatskoj može biti samo fizička osoba, koja je hrvatski državljanin ili je pak najmanje dvije godine nastanjena u Republici Hrvatskoj¹⁷, a koja temeljem licence¹⁸, za naknadu predstavlja igrača nogometa klubu s ciljem zapošljavanja ili međusobno predstavlja jedan klub drugome, s ciljem zaključenja ugovora o transferu.¹⁹ Zahtjev za izdavanjem licence dostavlja se Hrvatskom nogometnom savezu, koji će po provjeravanju pisanog zahtjeva i priložene dokumentacije (dokaza o nekažnjavanju i nevođenju kaznenog postupka protiv kandidata) kandidata pozvati na polaganje pismenog testa, prema terminima koje određuje FIFA.²⁰

Ukoliko se namjerava baviti uslugama posredovanja, posrednik ima obvezu zaključiti s igračem ili klubom pisani ugovor o zastupanju.²¹ U svom se radu licencirani posrednik mora pridržavati, bez ograničenja, statuta i pravilnika Saveza, konfederacija i FIFA-e.²² Oni licencirani posrednici koji se ne pridržavaju

¹⁷ ČL.2., st.1., Pravilnika.

¹⁸ Čl.1., st.1., Pravilnika.

¹⁹ Čl.1., st.2., Pravilnika.

²⁰ ČL.2., st.1. i 2., a u svezi sa čl. 4. Pravilnika.

²¹ Članak 12. Pravilnika glasi : 1. Posrednik može predstavljati ili zastupati interese igrača ili kluba prema odredbama članka 11, samo ako je zaključio pismeni ugovor s igračem ili klubom. Takav ugovor je ograničen na razdoblje od dvije godine, ali se može obnoviti u pismenom obliku na izričiti zahtjev objiju stranaka. Ne može se prešutno produžiti. Ugovor treba izričito određivati tko je odgovoran za plaćanje naknade posredniku, vrstu naknade i preduvjete za plaćanje naknade. 3.Posrednika može platiti samo klijent koji koristi njegove usluge, a ne neka druga strana. 4 .Iznos naknade koji pripada posredniku koji je djelovao u ime igrača obračunava se temeljem osnovnog godišnjeg ukupnog prihoda igrača (tj. isključujući druge pogodnosti kao što je automobil, stan, premije i/ili bilo koji drugi bonusi) kojeg je posrednik igraču ugovorio u ugovoru o zapošljavanju. 5 .Posrednik i igrač će unaprijed odlučiti da li će igrač platiti posrednika putem jednokratne isplate na početku ugovora o zapošljavanju kojeg je posrednik igraču ugovorio ili će ga platiti putem godišnjih rata krajem ugovorne godine. 6 .Ako se posrednik i igrač ne odluče za jednokratnu isplatu, a ugovor o zapošljavanju igrača kojeg je posrednik ugovorio u njegovo ime potraje duže od ugovora o zastupanju zaključenog između posrednika i igrača, posrednik ima pravo na godišnju naknadu čak i po isteku ugovora o zastupanju. Ovo pravo traje do isteka ugovora o zapošljavanju igrača ili čim igrač potpiše novi ugovor o zapošljavanju bez pomoći istog posrednika. 7.Ako posrednik i igrač ne mogu postići sporazum o iznosu naknade koja se plaća ili ako ugovor o zastupanju ne predviđa takvu naknadu, posrednik ima pravo na naknadu koja iznosi 5% osnovnog prihoda spomenutog u stavku 4, kojeg će igrač primiti temeljem ugovora o zapošljavanju kojeg je u njegovo ime ugovorio posrednik. 8. Posrednik koji je ugovor zaključio s klubom bit će nagrađen za svoje usluge jednokratnom isplatom koja se unaprijed dogovara. 9. Svaki posrednik je obavezan koristiti "Uobičajeni ugovor o zastupanju" (Dodatak C ovoga Pravilnika). Stranke u ugovoru su slobodne zaključiti dodatne sporazume i shodno tome nadopuniti uobičajeni ugovor, pod uvjetom da se, bezuvjetno, poštuju odredbe o ugovaranju zapošljavanja u Republici Hrvatskoj. 10. Ugovor o zastupanju se sastavlja u četiri primjerka i potpisuju ga obje strane. Igrač ili klub zadržavaju prvu kopiju, a posrednik drugu. Radi registracije ugovora, 30 dana po potpisivanju, posrednik će treću i četvrtu kopiju dostaviti Savezu i nacionalnom savezu kojem igrač ili klub pripada. Savez vodi registar zaprimljenih ugovora. Kopije ugovora se, na zahtjev, dostavljaju FIFA-i. 11. Malodobne osobe ne mogu potpisivati ugovor o zastupanju bez izrazite suglasnosti svog (svojih) zakonskog(zakonskih) staratelja, u skladu s nacionalnim zakonom zemlje u kojoj igrač boravi.

²² Čl.14. Pravilnika.

obveza određenih u čl.14. Pravilnika mogu biti kažnjeni prigovorom, ukorom ili opomenom kao i novčanom kaznom, suspenzijom licence ili kao krajnjom mjerom, opozivom licence. Kazne se mogu i kombinirati.²³

5. OSIGURANJE PROFESIONALNE ODGOVORNOSTI POSREDNIKA U TRANSFERIMA NOGOMETNIH IGRAČA

Ukoliko kandidat za licenciranog posrednika u transferima nogometnih igrača ostvari minimalnu ocjenu potrebnu za polaganje ispita, Hrvatski će nogometni savez od kandidata zatražiti, kao dodatni osnovni uvjet, zaključenje ugovora o osiguranju profesionalne odgovornosti s osiguravateljskom tvrtkom koja ima sjedište u Republici Hrvatskoj.²⁴ U slučaju da kandidat ne uspije naći osigurateljsko pokriće na teritoriju RH, onda sukladno čl.7. Pravilnika, može zaključiti policu osiguranja o profesionalnoj odgovornosti s poznatom i renomiranom osiguravateljskom kućom izvan Republike Hrvatske o čemu će svoje odobrenje dati tijelo Saveza.

Osnovni cilj osiguranja posrednika od neželjenih posljedica njegove profesionalne djelatnosti je podmirenje svih zahtjeva za naknadu koje podnese igrač, klub ili drugi posrednik, a koji nastanu temeljem djelovanja posrednika koje bi, prema mišljenju Saveza i/ili FIFA-e bilo u suprotnosti s načelima Pravilnika. Polica mora pokrivati sve moguće rizike u svezi s djelovanjem posrednika u transferima igrača.²⁵ Najniži iznos koji mora pokrivati policu osiguranja iznosi 200.000 CHF.²⁶ Mjerilo temeljem kojeg se može procjenjivati je li posrednik u svom radu postupao „lege artis“ je Kodeks profesionalnog ponašanja, koji je dodatak Pravilniku te ga svaki budući licencirani posrednik, koji položi pismeni ispit, mora potpisati te bezuvjetno poštovati i primjenjivati opisana načela prilikom svog djelovanja u ulozi posrednika u transferima nogometnih igrača.²⁷

Obveza naknade štete od strane osiguratelja prema odštetnim zahtjevima nastaje, samo onda ako je došlo do profesionalnog propusta ili pogreške osiguranika i kod njega zaposlenih osoba za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju (iako je uz dodatnu premiju moguće ugovoriti i retro pokriće i produženi period ostvarivanja odštetnih zahtjeva). Ukoliko se dogodi da postoji više odštetnih zahtjeva za koje se ispostavi da su u uzročno-posljedičnoj vezi, smatrat će se kao jedan štetni događaj za koji vrijedi jedna osigurana svota. Obveze osiguravatelja temeljem zaključenog ugovora o osiguranju profesionalne odgovornosti posrednika u transferima igrača jesu isplata naknade štete oštećenom ili oštećenicima, do visine osigurane svote, te pružanje potrebite pravne zaštite osiguraniku (kao npr. vođenje spora u ime osiguranika, ukoliko do sudskog postupka dođe). Oštećena osoba ima pravo na direktan zahtjev za naknadom štete prema osiguravatelju prema općem pravilu

²³ Čl.15. Pravilnika.

²⁴ Čl.6., st.1., Pravilnika.

²⁵ Čl.6., st. 2., Pravilnika.

²⁶ Čl. 6.,st. 3., Pravilnika.

²⁷ Čl. 8., st.2., Pravilnika.

hrvatskog obveznog prava.²⁸ Temeljna obveza osiguranika iz ugovora o osiguranju je prijava nastanka štete, u roku od tri dana od podnošenja pisanog odštetnog zahtjeva. Kao i kod ostalih vrsta obveznih osiguranja i kod ovog postoji institut gubitka prava iz osiguranja, pri čemu se štite interesi trećih oštećenih osoba. Njima je osiguravatelj dužan isplatiti odštetu, i regresirati se od osiguranika za iznos isplaćene odštete. Osiguranik će izgubiti pravo iz ugovora o osiguranju od profesionalne odgovornosti ukoliko je štetu uzrokovao namjerno, prijevarom ili počinjenjem nekog kaznenog djela.²⁹

5.1 Pravila o profesionalnom djelovanju licenciranih posrednika u transferima nogometnih igrača u praksi Arbitražnog športskog suda (CAS) i Europskog suda pravde

Ovaj dio rada rezervirali smo za osvrt na neke od, za naš rad relevantnih, predmeta iz sudske prakse u kojima je do izražaja došla pravnostvaralačka uloga sportskih tijela kojima je zadatak arbitrirati u sporovima između sportskih subjekata koji se tiču posrednika u transferima nogometnih igrača i time u praksi osnaživati i davati interpretaciju pravnih pravila.

Pred Arbitražnim športskim sudom³⁰ tako se našao i predmet u kojem je luksemburški nogometni posrednik u transferima igrača Heiderscheid, Bruno tužio poznatog francuskog nogometaša Franka Riberyja za naknadu prouzročene mu štete u iznosu od preko 7 milijuna eura kao i iznos od 10 % od prodaje igrača njemačkom klubu Bayern iz Münchena.³¹ Naime, posrednik je sa navedenim igračem tijekom 2005. g., u kratkom vremenskom razmaku sklopio čak dva ugovora o zastupanju radi prodaje igrača, prema kojima je za izvršenu uslugu posredovanja prilikom prodaje u neki klub, igrač njemu dužan isplatiti 10% ugovorene cijene transfera. Tijekom važenja prvog ugovora između posrednika i igrača vođeni su i zaključeni pregovori o transferu igrača u francuski klub Olympique iz Marseillea. U ovom je ugovoru o posredovanju agent bio naznačen kao posrednik kluba, a ne igrača. Tijekom 2007. g. Ribery je raskinuo drugi ugovor o posredovanju koji je bio zaključio sa posrednikom te ubrzo nakon toga iz redova Olympique Marseillea prešao u njemački klub. Ribery se usprotivio traženju luksemburškog posrednika temeljeći svoj stav na mišljenju kako je kronološki drugi sklopljeni ugovor o zastupanju ništetan te kao odgovor na posrednikov zahtjev sa svoje strane zatražio povrat svih novčanih sredstava isplaćenih posredniku temeljem tog raskinutog ugovora. Tijekom postupka vođenog pred arbitražnim sudom utvrđeno je kako je posrednik bio osuđen na jednogodišnju zatvorsku kaznu zbog više počinjenih

²⁸ Čl. 965., st. 1. Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine 35/05.

²⁹ Odredba čl. 26 a Uvjeta Allianz Osiguranja o osiguranju od profesionalne odgovornosti.

³⁰ Osnovan sredinom osamdesetih godina prošlog stoljeća na inicijativu dugogodišnjeg predsjednika Svjetskog olimpijskog odbora Huan Antonio Samarancha. Sud zasjeda u Lausanni, Švicarska. Više o samom Sudu na internet stranici : <http://www.tas-cas.org/general>

³¹ Heiderscheid v. Ribery Case, Sports Law Bulletin, No.5, July December 2005., str. 24.-25..Dostupno na internet stranici : http://www.epfl-europeanleagues.com/files/AF_Sports_Law_Bulletin%20n5.pdf

kaznenih djela i da temeljem te činjenice i nije mogao, kao što i nije ishodio licencu za obavljanje poslova posredništva od Francuskog nogometnog saveza. Arbitražni je sud stoga zauzeo stav kako je igrač bio doveden u zabludu od strane posrednika te je iz tog razloga prema općim pravilima obveznog prava ugovor o posredovanju ništetan. Utvrđeno je, također, i da je posrednik ugovorio dvostruko zastupanje – igrača i kluba, što je prema Pravilniku FIFA-e nedopušteno. Stoga, je zahtjev posrednika za naknadu navodno mu prouzročene štete odbijen kao potpuno neosnovan.³²

Arbitražni je športski sud u presudi u predmetu *Morabito v. Ittihad Club*³³ osnažio i interpretirao odredbe Pravilnika FIFA-e o radu posrednika u transferima igrača glede potrebe posjedovanja pisanog i potpisanog ugovora o zastupanju igrača os strane njegovog posrednika. U sudskoj se praksi iskristalizirao stav da se u takvom ugovoru kao minimum sadržaja mora navesti: imena stranaka, vremensko trajanje ugovora, iznosa naknade posredniku, uvjete plaćanja, datum sklapanja i potpise ugovornih stranaka. U spomenutom predmetu posrednik u transferima igrača *Morabito* uložio je pritužbu nadležnim tijelima FIFA-e protiv nogometnog kluba *Ittihad* radi neplaćanja nekoliko ugovorenih i obavljenih transakcija igrača. FIFA je zahtjev odbila budući posrednik nije predočio nikakv dokaz o postojanju ikakvog pisanog dogovora između nogometnog kluba kao klijenta i njega. Stoga se nije mogao niti izvući zaključak o postojanju obveze kluba za plaćanjem određenih navodno dugovanih novčanih iznosa posredniku. Posrednik je uložio žalbu višem sudbenom tijelu- Arbitražnom športskom sudu, koji je pak podržao odluku nižeg tijela s obrazloženjem kako podnositelj žalbe zbog nepsotojanja nikakvog pisanog dokumenta o sklapanju sporazuma između njega i predmetnog kluba, uopće nema pravnog osnova za ulaganje prigovora. Slično je Sud presudio i u predmetu *Christian Casini v. Vestel Manisaspor*.³⁴

Zaključno spomenimo i kako se pred Europskim sudom pravde u Luxembourg u vodio postupak po tužbi francuskog državljanina, posrednika u transferima igrača *Laurenta Piaua*³⁵ koji je u tužbi ustvrdio kako su pravna pravila o uređenju, pravima i obvezama i načinu postupanja posrednika u transferima igrača sadržana u Pravilniku FIFA-e suprotna pravilima europskog prava o tržišnom natjecanju, preciznije odredbi čl . 81. Ugovora o EZ³⁶, o pravilima tržišnog natjecanja³⁷ i diskriminatorna na način da stvara ograničenja u pristupu profesiji

³² Ibidem.

³³ CAS 2007/A/1274, u: Gradev, G., *FIFA Players' Agents Regulations and the relating jurisprudence of FIFA and the Court of Arbitration for Sport*, Sports Law Bulletin, No.5, July December 2005., str.29.-30..

³⁴ Supra note, str. 30.

³⁵ *Laurent Piau v. European Commission*, Case T-194/02 , 26. January 2005..

³⁶ Tekst Amsterdamskog Ugovora iz 1997., koji je stupio na snagu 1999.g., a kojim je konsolidiran Rimski Ugovor o osnivanju EZ iz 1950.g., Dostupan na internet adresi : <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11997D/htm/11997D.html>

³⁷ Članak 81. Europskog Ugovora u izvornom tekstu glasi: (1) The following shall be prohibited as incompatible with the common market: all agreements between undertakings, decisions by associations of undertakings and concerted practices which may affect trade between Member States and which

(u ovom slučaju posrednika u transferima igrača). Europski je sud pravde tužbu odbio uz obrazloženje kako pravila Pravilnika ne sadržavaju odredbe suprotne slobodi tržišnog natjecanja, budući djelovanje posrednika u transferima igrača kao ekonomska djelatnost potpada pod pravila o tržišnom natjecanju, kao ni da odredbe pravila o određivanju naknade za posrednikov rad ne predstavljaju fiksiranje cijena u smislu prava na slobodno i jednako tržišno natjecanje kao ni da i njegove obveze pribavljanja police osiguranja od odgovornosti ne predstavlja neproporcionalnu obvrzu koja utječe na nejednak, diskriminatoran položaj prema ostalim sudionicima tržišnog natjecanja.³⁸

6. ZAKLJUČAK

Šport (profesionalni ili amaterski) jedna je od najrizičnijih ljudskih djelatnosti u kojoj „vrebaju“ brojne opasnosti od nastanka šteta. Tamo gdje nastaje rizik nastanka štete javlja se kao glavni mehanizam imovinske zaštite institut osiguranja. Nogomet je, posebice, jedan od visoko profesionaliziranih sportova današnjice, ali i jedan od najunosnijih svijetskih poslovnih miljea kako u svijetu, tako sve više i kod nas. Domaća je nogometna situacija dodatno opterećane brojnim aferama kojima, mišljenja smo, pogoduje nedovoljna pravna uređenost tako važne sportsko-poslovne oblasti kao što je posredovanje pri transferima u nogometu.

No, unatoč postojećem stanju činjenica je da kod nas, još uvijek nije posvema sazrijelo uvjerenje kako uz svaku sportsku djelatnost ide i osiguranje iste, stoga su poslovi osiguranja vezani uz sport još poprilično beznačajni. Zakon o športu nema niti jedne odredbe koja bi uređivala područje osiguranja u sportu, što mu je, prema mišljenju autorice, velika manjkavost. Mislimo kako bi se takva odredba svakako

have as their object or effect the prevention, restriction or distortion of competition within the common market, and in particular those which:

- (a) directly or indirectly fix purchase or selling prices or any other trading conditions;
- (b) limit or control production, markets, technical development, or investment;
- (c) share markets or sources of supply;
- (d) apply dissimilar conditions to equivalent transactions with other trading parties, thereby

placing them at a competitive disadvantage;

(e) make the conclusion of contracts subject to acceptance by the other parties of supplementary obligations which, by their nature or according to commercial usage, have no connection with the subject of such contracts. (2) Any agreements or decisions prohibited pursuant to this Article shall be automatically void. (3) The provisions of paragraph 1 may, however, be declared inapplicable in the case of:

- any agreement or category of agreements between undertakings;
- any decision or category of decisions by associations of undertakings;
- any concerted practice or category of concerted practices,

which contributes to improving the production or distribution of goods or to promoting technical or economic progress, while allowing consumers a fair share of the resulting benefit, and which does not: (a) impose on the undertakings concerned restrictions which are not indispensable to the attainment of these objectives;

(b) afford such undertakings the possibility of eliminating competition in respect of a substantial part of the products in question.

³⁸ Papaloukas, M., *Legal Aspects of the Players Agents Licensing System in Football* (2007). *Sport Management International Journal (SMIJ)*, Vol. 3, No. 1, 2007., str. 46.-56..

trebala naći u tom zakonskom tekstu. Mišljenja smo, dapače, kako je zakonodavac donoseći zakon, trebao propisati kao i kod nekih drugih(uvodno spominjanih) profesionalnih djelatnosti, kod kojih postoji slična opasnost nastanka ozbiljnih šteta, obvezatnost sportskog osiguranja, za većinu visoko profesionalnih sportskih subjekata, posebice u nogometu. Ukoliko se već odlučio za opciju fakultativnog zaključivanja police osiguranja od profesionalne odgovornosti, smatramo da se u zakonu trebala naći supsidijarna odredba koja bi dala jasnu preporuku svim individualnim i kolektivnim subjektima u sportu da se na osiguranje od profesionalne odgovornosti u sportu primjenjuju odredbe podzakonskih akata odgovarajućeg sportskog pravnog subjekta. Takva bi praksa, mislimo, pridonijela većoj razini vladavine prava i pravnoj sigurnosi u sportu. Pri tome treba voditi računa i o notornoj činjenici da nisu sve sportske djelatnosti i sportski savezi visoko razvijeni, nemaju stručno pravne službe, te bi i iz tog razloga trebalo težiti sveobuhvatnijem i preciznijem zakonskom uređenju od kojih mnogi sportski subjekti očekuju direktne „odgovore“. Odredbe o sportskom osiguranju svakako bi se trebale naći u zakonu koji uređuje tako značajnu djelatnost u suvremenom životu kao što je sport, a koja obuhvaća i direktno ili indirektno uređuje pravni status izuzetno velikog broja osoba koje se bave sportskom aktivnošću. Posebice tu mislimo na kategoriju menadžera u sportu, a pogotovo osobama koje se bave licenciranim posredovanjem u transferima nogometnih igrača kao visoko profesionalnoj i unosnoj djelatnosti. Jedna jedina zakonska odredba koja uređuje pravni status domaćeg menadžera u sportu, nedovoljna je i manjkava.

Zakonska definicija menadžera u športu obuhvatila je samo jedan manji dio praktične svakodnevne djelatnosti kojom se menadžer u sportu bavi. Smatramo kako je i na ovom mjestu zakonodavac propustio u tekst zakona unijeti obvezujuću odredbu koja bi unijela obvezatnost osiguranja, a ne kao što je slučaj prepustiti nacionalnom Savezu da tu prevažnu materiju regulira preuzimajući odgovarajuće odredbe međunarodnih pravnih akata. Recentniji primjeri pravnih sporova između igrača i njihovih posrednika, kojih je sve više, ukazuju na potrebu što opreznije i preciznije pravne regulative svih područja sportske djelatnosti, pa tako i onih djelatnosti kao što je posredovanje prilikom transfera, koja nije posvema sportskog već i poslovno-financijskog karaktera, ali, koja je u kontekstu suvremenog svijeta postala neizostavan i neminovan pratitelj sporta, posebice nogometa.

PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE MANAGERS IN SPORT WITH SPECIAL REFERENCE TO THE AGENT IN THE TRANSFER OF FOOTBALL PLAYERS

Author argues that every sports person, sports team and sports authorities should buy a sports insurance policy to shield themselves against possible financial losses arising from a sporting event. Sport insurance offers financial cover against, among other, medical expenses, accidental damage and liability claims incurred during a sports activity. Sport activity may cause heavy financial losses sportmen may face if they suffer an accident at sport or negligently cause injury to someone else. Sport insurance helps everybody involved around sport to cope with high risks of grave financial losses caused by sport accident or damage caused by negligently act, and serenity while taking sport activity. In these days of no-win-no-fee claims, people will have few obstacles to suing you for possibly thousands of pounds in damages. Sport risks are even higher for professional sportmen and especially for sport managers. In this paper author argues the legal „de lege lata“ position of players' agents in football, their liability insurance and introduces some „de lege ferenda“ solutions as to affirm their legal position. Some recent examples of judicial praxis is given as well.

Key words: *sport, liability insurance, sport managers, football players' agents*